

Dinsdag 22 mei 1917 – ochtendeditie

Nederlanders in België.

De Koninklijke Nederlandse Commissie tot regeling van de voorziening van noodzakelijke levensbehoeften in Belgische gemeenten meldt het volgende:

Tegemoetkomend aan de dringende aanvragen van Nederlanders, woonachtig in België, om periodiek pakketten met levensmiddelen uit Nederland te mogen ontvangen, heeft de regering een regeling voor deze aangelegenheid ontworpen en daarvan de uitvoering opgedragen aan de Commissie voor regeling der voorziening van noodzakelijke levensmiddelen in Belgische gemeenten.

Ze heeft daartoe aan deze commissie de bevoegdheid verleend om maandelijks een hoeveelheid van 4000 pakketten van 2 ½ kg voor bovengenoemd doel naar België uit te voeren. Bepaald is, dat elke in België wonende Nederlander ten hoogste éénmaal per maand een dergelijk pakket mag ontvangen. Met het oog op het beperkte aantal zal er rekening mee worden gehouden, dat uit hetzelfde gezin slechts één persoon over deze maandelijkse zendingen in aanmerking kan komen.

De aanvraag is door een in Nederland woonachtig Nederlands familielid van de betreffende te richten aan het bureau Uitvoer van het departement van financiën, Amaliastraat 2 te 's Gravenhage, hetwelk, na onderzoek van de aanvraag, de vergunning tot uitvoer aan de bovenvermelde commissie toezendt.

Deze commissie is belast met de samenstelling en verzending van een uniform pakket. De pakketten zullen voorlopig inhouden: 1 pond boter, 1 pond kaas, 1 pond vet, 1 pond spek en 1 bus gecondenseerde melk.

De prijs van deze verpakking wordt nader vastgesteld. Ook zal dan tevens worden bekendgemaakt, welke bijzondere formaliteiten nog vervuld moeten worden.

Het Vlaamsche Nieuws bevat een verordening van de Duitse gouverneur-generaal in België betreffende de vorming van twee ministeries van buitenlandse zaken.

In het ministerie van het Vlaams gebied te Brussel zijn benoemd: de heer K. Heynderickx, stadssecretaris en ereprofessor, te Sint-Niklaas, tot algemeen secretaris; de heer Spincemaille, advocaat en bestuurder van het bureel van betwiste zaken op het stadhuis te Etterbeek, tot algemeen bestuurder; de heer Pletinckx, geneesheer, tot opziener voor gezondheid en hygiëne.

Dinsdag 22 mei 1917 – avondeditie

Kunstavond Belgische Rode Kruis (ingezonden stuk).

Rotterdam, 21 mei 1917  
188 Schiekade

Mijnheer de hoofdredacteur!

Er zijn Belgen bij mij geweest. En in het naïeve Vlaams, dat voor onze oren zo ontroerend kan klinken, hebben ze mij verteld van het afschuwelijke leed van hun gewonden en van de geldnood, waarin het Belgische Rode Kruis verkeert. Welke Hollandse vrouw zou onder die zielsdroeve relazen van wat dit dappere kleine volk van onze burens dag aan dag heeft te lijden niet vertederd worden, niet willen meehelpen naar haar zwakke krachten om althans iets van dit gruwelijke lijden te verzachten? Ik heb hen dan ook niets kunnen

weigeren. Geld hebben ze nodig, veel geld. Ze vroegen mij of ik wilde voordragen, en gretig heb ik ja gezegd. Toen ze mijn gretigheid zagen, hebben ze gevraagd of ik misschien zelfs wel een grote kunstavond wilde organiseren, en zonder bedenken heb ik ja gezegd. “Ja natuurlijk”. En toen bleek, dat ik alles wilde doen wat zij wensten, zegden ze bij hun vertrek: “Dus U wil er voor zorgen, Mevrouw? er helemaal voor zorgen?”

En omwille van hun arme gewonden, heb ik ook op mij genomen die kunstavond voor te bereiden, zo, dat Rotterdam in staat zou worden gesteld te getuigen van zijn genegenheid voor de schone instelling van het Rode Kruis, van het Rode Kruis voor onze zuidelijke broeders, wiens ellende ons allemaal immers ter harte gaat, nietwaar, waar wij zo gezegend nog in vrede mogen leven?

Maar nu ... merk ik dat ik te veel heb beloofd. Een vrouw alleen kan niet alles wat zij wel wil, en vooral ons leven is zo vol ... van wonderlijke tegenstellingen vaak.

Ik ben nu zo ver, dat mijn kunstavond er zal zijn op 26 mei aanstaande in onze Grote Schouwburg, doch nu heb ik hulp nodig.

Ik heb nodig Rotterdamse jonge meisjes om programma's te verkopen. Ik heb nodig dames van Rotterdamse huize, die met ons, artiesten, de pauze gezellig willen maken om thee te schenken en champagne – en ik heb nodig het Rotterdams Publiek, dat al is het dan ook buiten een avond van lentezoelte en geurende bloesem, waarin de nachtegaal zingt, toch nog eens de Grote Schouwburg komt vullen tot in de nok, om zo samen een massa geld bijeen te brengen voor het Belgische Rode Kruis, dat de gewonden verzorgt van de slagvelden.

En allereerst, mijnheer de hoofdredacteur, kom ik uw hulp vragen:  
voor de plaatsing van deze oproep.

Hoogachtend,

Alida Tartaud-Klein  
Toneelspeelster

Berlijn, 22 mei. Officieel: Legergroep prins Rupprecht: In het vak van  
leper, bij Loos, Oppy en over een breed front ten zuiden van de  
Scarpe was de actie van de artillerie de gehele dag levendig.

De conferentie te Stockholm.

Kristiania, 14 mei.

In Stockholm aangekomen, heeft Vandervelde zich op de hoogte  
gesteld van de arbeid, waarmee het Hollands-Scandinavische comité  
een aanvang had gemaakt. In dat comité zitten behalve de  
Nederlanders Troelstra, van Kol en Alberda, de Zweden Branting,  
Söderberg, Lindqvist en Möller, de Noren Nilssen, Lian en Vidnes  
(redacteur van socialdemokraten) en de Denen Stauning en Madsen.  
Huysmans en Engberg zijn er secretaris van. Na een conferentie met  
Branting, heeft Vandervelde gezegd, dat hem de aangevangen arbeid  
van het Nederlands-Scandinavisch comité zowel nuttig als profijtelijk  
toeschijnt. Hij heeft verder in overeenstemming met de opdracht, die  
hij van de Belgische arbeiderspartij heeft gekregen, tegenover  
Branting en de andere leden van het comité verklaard, dat zomin de  
Belgen als de Franse en Engelse socialistische meerderheid<sup>1</sup> aan een

---

<sup>1</sup> Als Vandervelde zich zo heeft uitgedrukt is wat hij van de Engelse  
socialisten zegt, niet juist. Het bestuur van de Arbeiderspartij heeft  
inderdaad geweigerd, aan de conferentie deel te nemen. Maar de  
Arbeiderspartij is geen socialistische partij, al zijn het Fabiaanse

conferentie met de imperialistische Duitse socialisten kunnen deelnemen. Vandervelde schijnt er zich intussen wel mee te willen verenigen, dat het Nederlands-Scandinavische comité zich bij de verschillende socialistische delegaties aangaande hun standpunt vergewist om op deze wijze alle noodzakelijke inlichtingen te kunnen vergelijken ten einde van de internationale toestand een overzicht te krijgen.

Behalve met Vandervelde, was ik in de gelegenheid kennis te maken met zijn particuliere secretaris Henri de Man, een jonge Belg, die bijna drie jaar in het Belgische leger heeft gediend en van soldaat tot luitenant is bevorderd. Het is een jonge Vlaming met de Duitse doctorsgraad in de geschiedenis, een leerling van Pirenne en een kleinzoon van Jan van Beers, volbloed flamingant, maar geen activist, - iemand die men in het Noors een "kjernekerl" (iemand waar pit in zit) noemt: schrander, levendig, voortvarend, met een paar eerlijke bruine kijkers die van geestdrift tintelden.

Het was hem met zijn gezonde bruine gelaatskleur niet aan te zien, dat hij zopas de loopgraven had verlaten. De enige onaangename herinnering die hij er van over had gehouden was wat reumatiek, maar die was hij reeds op zijn overtocht van Engeland naar

---

Genootschap en de Onafhankelijke Arbeiderspartij en er bij aangesloten, al hebben verscheidene vakverenigingen, die de grote meerderheid van de leden der Arbeiderspartij vormen, alsmede de Arbeiderspartij in haar geheel meermaals socialistisch getinte besluiten genomen en al werkt de Arbeiderspartij internationaal ook wel met socialistische partijen samen. De twee voornaamste bepaald socialistische partijen in Engeland, de Onafhankelijke Arbeiderspartij en de Britse Socialistische Partij, willen wel op de conferentie komen. Aan leden van de Britse Socialistische Partij, die naar Stockholm wilden gaan, heeft het Engelse ministerie van buitenlandse zaken, naar wij in de New Statesman lezen, een pas geweigerd. –Redactie.

Noorwegen door de zeeziekte kwijtgeraakt. Hij had, doordat hij verscheidene talen vloeiend spreekt, bij het front als tolk dienst gedaan en op deze wijze was hij veel met Duitse gevangenen in aanraking gekomen, wat voor hem uit psychologisch oogpunt een zeer interessante werkkring was geweest. Het waren meest Saksische soldaten, arbeiders uit Chemnitz en andere Saksische fabrieksplaatsen, waaronder vele schrandere kerels, die hij te ondervragen had gehad en wiens brieven hem bij lezing vaak een juister inzicht verschafften in de toestand in Duitsland dan die men zich uit krantenberichten kon vormen.

Ik was er in het bijzonder op gesteld van hem te horen, hoe het met zijn gevoel van haat gesteld was. Ja, wat het gevoel van haat betreft, vertelde hij, men kent in de loopgraven een soort van militaire haat tegenover de vijand, d.w.z. het is je enige gedachte om hem zo veel mogelijk nadeel toe te brengen, hem te vernietigen, hem desnoods met de bajonet te lijf te gaan en hem overhoop te steken, want doe je het niet met hem, dan doet hij het met jou. Maar heb je de vijand als gevangene voor je staan, gewond of niet, dan verdwijnt dat gevoel van haat, je ziet weer mensen voor je, ofschoon erkend moet worden, dat men niet dadelijk grote aandrang voelt om zich met hen te verbroederen.

De bisschop van Luik en het Vlaams.

Onze correspondent te Luik schreef ons op 12 dezer:

Toen ik u onlangs schreef, dat bisschop Rutten Vlaamsgezind is, was dit mij volkomen ernst, doch ik dacht meteen: de prelaat zal in deze omstandigheden, een tijd van moed en durven, liefst maar niet roeren, en het spreekwoord in acht nemen, zwijgen kan niet verbeterd worden. De goden dank! Zo is het niet gegaan. De bisschop van Luik, die zowat een miljoen mensen in zijn bisdom telt, waarvan

toch maar een 300.000 Vlamingen zijn, heeft allerge wichtigst gesproken. Zijn woorden zullen over het ganse land, zowel bij Walen als bij Vlamingen, ongemene weerklank vinden. Zover ik reeds heb kunnen horen en nagaan, zijn de Limburgers, allen Vlamingen, verrukt over hun bisschop en is er reeds heel ver over België van de bisschoppelijke stem een weerklank vernomen, die nog heden, na zowat veertien dagen, klinkt als een stormklok.

Op 27 april jl., 's middags, ontving bisschop Rutten de Limburgse en de Luikse afdeling van het katholieke Davidsfonds in zijn paleis hier ter stede. Die Vlamingen kwamen hem, bij gelegenheid van zijn vijftigjarig jubelfeest hun gelukwensen aanbieden en brachten hem geschenken mee uit de 22 afdelingen van de provincies Luik en Limburg. Ze waren 14 in getal en onder hen 3 leden van het hoofdbestuur. In hun toespraak tot de jubilaris, lieten ze met kracht de betekenis van hun hulde uitkomen, door namelijk met nadruk in herinnering te brengen dat mgr. Rutten "talrijke en verstrekkende blijken van toewijding aan de moedertaal en de Vlaamse volksbelangen heeft gegeven gedurende zijn zo lange levenstijd" en wilden "met oprecht kinderlijke genegenheid en de diepgevoelde dank van de Vlaamse diocesanen" op de voorgrond treden.

Omtrent het antwoord van mgr. Rutten schrijft een ingewijde pen letterlijk: "Zijne hoogwaardigheid bekende gaarne en volmondig zijn onwrikbare gehechtheid aan en zijn voorliefde voor de Vlaamse taal. Het was zijn christelijke en Vlaamse moeder, zegde hij, die hem in zijn prilste jeugd het eerst opmerkzaam maakte op de wantoestanden in het Vlaamse land. Dit deed ze, toen hij, leerling in een Vlaams onderwijsgesticht te Maaseik, niets dan Franse prijsboeken thuisbracht. Zijne hoogwaardigheid herinnerde zich dat hij reeds in 1875, in het gans verfranste klein seminarie van Saint-Roch een afdeling van het Davidsfonds stichtte, die nu nog bestaat; dat hij later, als vicaris-generaal en als bisschop, menige gelegenheid

gebruikte om adellijke en hooggeplaatste personen aan te moedigen om Vlaams te leren, de schone taal van het volk, hen de rechtvaardigheid der Vlaamse Beweging liet begrijpen, en die mensen kon overtuigen. Hij moedigde steeds, zo verklaart hij, de parochieherders aan hun bezorgdheid te betonen voor een degelijk Vlaams onderwijs, in alle trappen, voor de kinderen van het volk. Hij wees op de belangrijkheid der Vlaamse vakschool te Hasselt.

“Zijne hoogwaardigheid, - en thans komt het allerge wichtigste – drukte de vaste overtuiging uit dat na de oorlog de Vlaamse leergangen aan de Alma Mater (hogeschool van Leuven) zullen worden uitgebreid en vermeerderd. Een Vlaamse hogeschool (nog steeds wordt Leuven bedoeld) moet naast de Franse komen staan en de Vlaamse cursussen zullen voorzeker zo goed worden gedoceerd en gevolgd als de Franse”. “Ga voort, sprak de bisschop nog, met te verdedigen wat recht en billijk is. De strijd zal, evenals in het verleden, hard zijn. In uw eigen midden zult ge bekampers vinden. Wees gerust voor de toekomst. Recht en gezond verstand moeten zegevieren.”

Voegen we hier nog aan toe, dat onder de afgevaardigden van het hoofdbestuur van het Davidsfonds, zich de heer dr. Zuintens bevond, de voorman der Limburgse activisten.

Ingezonden stuk.

Zeer geachte heer redacteur,

Zou u niet zo goed willen zijn aan volgende korte opmerkingen bij Minister de Broqueville's verklaringen over de taalkwestie een plaatsje te gunnen in uw blad?

Wellicht zullen uw lezers daardoor een juister inzicht krijgen in de betekenis van wat door de Belgische premier gezegd werd.



De heer de Broqueville beroept zich op het Vlaamsgezind verleden van de Belgische regering en in het bijzonder op de houding van die regering in zake Vlaamse hogeschool, Vlaams in het lager onderwijs en Vlaams in het leger.

Welke is dan eigenlijk die houding geweest?

1. Begin 1914 kwam de hogeschoolkwestie ter sprake in de afdelingen van de kamer van volksvertegenwoordigers. De heer de Broqueville verklaarde in de eerste afdeling “ten volle partijganger te zijn van het beginsel van een Vlaamse hogeschool. De regering was zinnens, daarover zelf een ontwerp in te dienen, doch ze heeft ervan afgezien uit hoffelijkheid jegens de ondertekenaars van het wetsvoorstel. De regering zou echter amendementen voorstellen, welke in hoofdzaak zouden strekken tot verdubbeling der leergangen.”
2. Bij de nieuwe regeling van het lager onderwijs eisten alle Vlaamsgezinden de toepassing van het territoriale beginsel: in Vlaanderen Vlaams.

Die eis werd duidelijk geformuleerd in een amendement Franck-Huysmans-van Cauwelaert. De regering verzette zich met hand en tand en liet zelfs door haar trouwe volgelingen rondvertellen dat de kabinetskwestie zou gesteld worden. Het amendement werd verworpen. Toen er zich een ernstige verontwaardiging in het Vlaamse land uitte, trachtte de regering het toch nog op een akkoordje te gooien en deed een paar toegevingen; de mogelijkheid om Vlaanderen geheel tweetalig te maken, wilde zij echter niet opgeven; niet de landstaal – zoals de flaminganten wilden – maar de door het gezinshoofd aangegeven “gebruikelijke taal” zou – in zoverre praktisch mogelijk – de onderwijstaal zijn van het kind in de openbare school.

3. In het leger eisten de Vlamingen het vormen van Waalse en Vlaamse regimenten. Die eis werd door de regering verworpen. Het leger moest in zijn geheel Frans blijven; slechts enkele van de schreeuwendste onrechtvaardigheden (bv. dat Vlaamse soldaten in de militaire hospitalen door Vlaams-onkundige geneesheren moesten geholpen worden) werden in theorie afgeschaft. Wat er tijdens de oorlog van dit, nochtans zo kleine beetje theorie geworden is, is voldoende bekend.

Voor de oorlog heeft de regering – zoals men ziet – zich steeds tegen de Vlaamse eisen verzet. De toegevingen die zij wel wilde doen waren van die aard, dat zij in niets de doordringing van het Frans in de Vlaamse gewesten belemmerden.

Dit willen de flaminganten – passieven zo goed als actieven – echter wel.

We vinden dit doel duidelijk uitgesproken in alinea 2 der verklaringen van het door Hoste en van Cauwelaert gestichte “Vlaamsch-Belgisch Verbond”: “dat het Vlaamse volk alleen op de grondslag van een al zijn standen omvattende taaleenheid zijn volle geestelijke en stoffelijke ontwikkeling kan bereiken.”

En nog duidelijker wellicht in het laatste nummer van Kamiel Huysmans’s orgaan “De Belgische Socialist”:

“Wij zijn voor een volledige taalautonomie in Vlaanderen”.

De regering wil, terwijl de staatsactiviteit zich in steeds sneller tempo uitbreidt, aan de Vlaamse taal wel iets meer plaats inruimen, doch behoudt het Frans als heersende taal.

De flaminganten – alle flaminganten – willen het hele publieke leven vervaamsen: In Vlaanderen Vlaams en niets dan Vlaams.

Dit is het verschil waar de heer de Broqueville wel wat luchtig  
overheen stapt.

Met de meeste hoogachting

Uw dienstwillige dienaar

L. Picard